

Ūdenssaimniecības nozare — kritiskā stāvoklī

Niceta Anna Starīņa

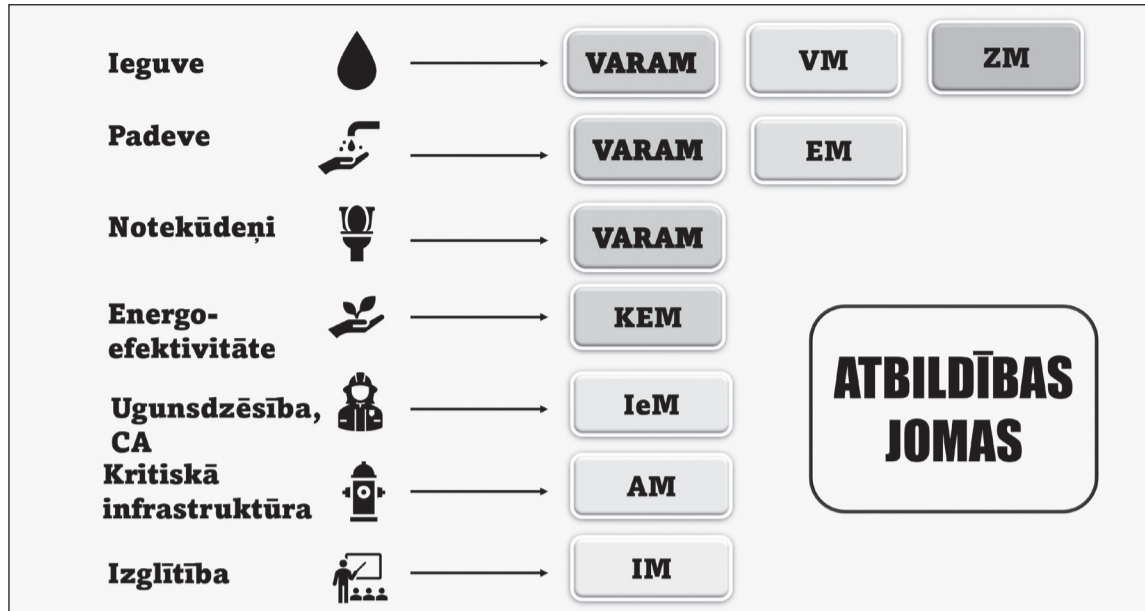
7. martā Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) rikoja vebināru, kurā tika apskatītas finanšu aktualitātes, skolu tīklu reforma, kā arī jautājums, vai pēc jauno prasību ieviešanas iedzīvotāji nākotnē varēs atļauties saņemt centralizētos kanalizācijas pakalpojumus.

«Mans mērķis ir dalīties pārdomās par to, kā būs nākotnē — vai mēs varēsim atļauties atvērt krānu, lai iegūtu dzeramo ūdeni un ieiet dušā, vai mums tas būs ļoti apgrūtināts. Arī neviena izglītības iestāde nevar pastāvēt bez ūdens un kanalizācijas,» vebināra ievadā bilst LPS padomniece vides aizsardzības jautājumos Sandra Bērziņa. Tas attiecas arī uz jebkuru sabiedrisko ēku un māsaimniecību. Viņa vērs uzmanību uz to, ko vispār var sarāžot bez ūdens, kas notiek ar centralizēto apkuri bez ūdens, kā var dzēst ugunsgrēkus, ja nav ūdens, un kas notiks, ja pilsētās nebūs kanalizācijas.

«Mēs varam secināt, ka ūdenssaimniecības pastāvēšana kā tāda ir izdzīvošanas jautājums. Bet diemžēl bieži vien mēs nepazināmies ūdens vērtību, pirms nav izžuvusi aka. Par savas akas stāvokli mums katram ir jāatbild un jā rūpējas pašam, bet vai mēs apzināmies, cik valsts līmenī ir pilna vai sausa šī aka?» vielu pārdomām sniedz LPS padomniece.

Astoņas ministrijas atbild par ūdenssaimniecības jautājumiem —

VARAM, VM, ZM, EM, KEM, IeM, IM, AM. «Katra ministrija rosās savā lauciņā, līdz ar to lietas netiek skatītas sistēmiski un kopsakarīgi. Ja nav šīs stratēģijas, tad tas noved pie finanšu trūkuma. Es teiktu, ka šobrīd ūdenssaimniecības nozarei ir katastrofāls finanšu trūkums, un mums nav skaidrs, kādi ir politiskie rīki, atbalsta programmas, vai ir kādas īpašas aizdevuma

«Katra ministrija rosās savā lauciņā, līdz ar to lietas netiek skatītas sistēmiski un kopsakarīgi. Ja nav šīs stratēģijas, tad tas noved pie finanšu trūkuma. Es teiktu, ka šobrīd ūdenssaimniecības nozarei ir katastrofāls finanšu trūkums, un mums nav skaidrs, kādi ir politiskie rīki, atbalsta programmas, vai ir kādas īpašas aizdevuma programmas,» skaidro S. Bērziņa.

NEPIECIEŠAMĀS FINANSĒJUMS		PIEEJAMĀS FINANSĒJUMS	
Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021.-2027.	519 000 000	ERAF	74 160 000 (15%)
Ūdensapgādes investīciju plāns 2021.-2027.	350 000 000	Tarifa maksājumi (7%)	9 100 000 (1,3%)
Jaunās Komunālo notekūdeņu direktīvas prasības	421 000 000 +X	ES finansējums	?
Jaunās Dzeramā ūdens direktīvas prasības	X	Tarifa maksājumi (X%)	X
Lietusūdens kanalizācijas sistēmas	X		
Notekūdeņu dūņu stratēģija	72 000 000		
	Kopā ≈ 2000000000		

Nepieciešamais finansējums notekūdeņu apsaimniekošanai 2021.—2027. gadam ir 519 000 000 eiro, taču pieejamais ES finansējums ir 74 160 000 eiro (skaitļi ir aptuveni). Otrs finansējuma avots ir tarifs, kas šobrīd sastāda 9 100 000 eiro summu. Un tie ir tikai 15% no nepieciešamajām izmaksām esošo prasību izpildei šajā plānošanas periodā.

programmas. Nav skaidrs, cik liela daļa no nepieciešamajiem ieguldījumiem ūdenssaimniecību attīstībā būtu jāsedz no tarifiem, kāda daļa no kādiem konkrētiem atbalsta mehānismiem. Mums ir saprotams, ka ūdenssaimniecības attīstību tikai ar tarifa izmaksām nesejt nevar,» skaidro S. Bērziņa.

Nepietiekams finansējums

Nepieciešamais finansējums notekūdeņu apsaimniekošanai 2021.—2027. gadam ir 519 000 000 eiro, taču pieejamais ES finansējums ir 74 160 000 eiro (skaitļi ir aptuveni). «Es bez ironijas saku paldies Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, kura izcīnīja šādu finansējuma apjo-

mu, jo finansējums bija paredzēts krietni mazāks,» tā S. Bērziņa. Otrs finansējuma avots ir tarifs, kas šobrīd sastāda 9 100 000 eiro summu. Un tie ir tikai 15% no nepieciešamajām izmaksām esošo prasību izpildei šajā plānošanas periodā.

LPS vērs uzmanību uz to, ka mazajām apdzīvotajām teri-

torijām no 2013. gada nav bijis pieejams Eiropas fonda atbalsts ūdenssaimniecības infrastruktūras ierīkošanai un atjaunošanai. «Īpaši tur, kur ir mazāk nekā 2000 iedzīvotāju. Tur šobrīd ir izveidojusies ļoti kritiska situācija, piemēram, Engurē, bet arī lielākās apdzīvotās vietās, kurās ir no 2000 līdz 10 000 iedzīvotājiem, nesaņems Eiropas finansējumu. Tādas pilsētas un ciemi Latvijā ir 35. Šādās vietās ir ārkārtīgi svarīgi palielināt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, uzlabot tehnoloģijas utt. Mēs ļoti uzstājam uz to, lai finansējumu varētu dabūt arī tās pašvaldības, kurās iedzīvotāji ir zem 10 000,» pauž Sandra Bērziņa.

Dzeramā ūdens situācija — vēl kritiskāka

«ES finansējuma šajā plānošanas periodā nav. Mums ir jāiztiek tikai ar tarifiem, kuri aptuveni nosedz tikai 1,3% no nepieciešamajām izmaksām, kas būtu nepieciešams ūdens apgādes sistēmas atjaunošanai. Latvijas ūdenssaimniecības un kanalizācijas asociācija ir aprēķinājusi, ka, lai tikai no tarifiem nosēgtu nepieciešamās izmaksas, no 7%, kādi ir noteikti šobrīd, būtu nepieciešami 145 gadi,» atklāj padomniece.

Patlaban cilvēki māsaimniecības vidēji par ūdens pakalpojumiem maksā 20 līdz 25 eiro mēnesī, taču nākotnē, saskaņā ar Latvijas ūdenssaimniecības un kanalizācijas asociācijas datiem, šie tarifi varētu augt vismaz trīs reizes, kas ir 60 eiro mēnesī māsaimniecībā. «Pie šādām izmaksām māk-sātspēja būtu apdraudēta lielākajā daļā Latvijas teritorijas. Te vērā jāņem arī tas, ka lielajās pilsētās ienākumi ir lielāki, bet maksa par ūdens saimniecības pakalpojumiem — zemāka, taču reģionos ieņēmumu līmenis ir zemāks un maksa par ūdenssaimniecības pakalpojumiem augstāka. Tas varētu radīt lielāku nevienlīdzību un iedzīvotāju noslāņošanu,» tā Sandra Bērziņa. Tāpat tiek uzsvērts, ka ir jāizstrādā valsts līmeņa stratēģija, lai izvairītos no sliktākā scenārija ūdenssaimniecības jautājumos. ■

Pārceļ lēmuma izskatīšanu par darbinieku skaita samazināšanu

Niceta Anna Starīņa

7. marta domes sēdes plānā kā ceturtais darba kārtības jautājums bija lēmums par amatpersonu (darbinieku) skaita samazināšanu Talsu novada pašvaldības Centrālajā pārvaldē, taču tas tika pārcelts uz nākamo ārkārtas domes sēdi, pat neizskatīts.

«Mēs ar deputātiem esam vienojušies, un ir uzrakstīts arī priekšlikums ceturto darba kārtības jautājumu izņemt no šodienas darba kārtības, lai deputāti var iepazīties ar dokumentiem. Tuvākajās dienās tiks izsludināta ārkārtas domes sēde par šo jautājumu. Tad arī mēs debatēsim un balsosim,» sēdē bilda Talsu novada domes priekšsēdētājs Andis Āboliņš.

Par priekšlikumu izslēgt no darba kārtības iepriekšminēto jautājumu nobalsoja 14 deputāti. ■

Pastendes pamatskolā izveidota vecāku biedrība

Kristīne Briede

Pastendes pamatskolā savu darbību ir uzsākusi ilgi gaidītā biedrība «Pastendes pamatskolas vecāki», kuras mērķi ir vērsti uz sabiedriskā labuma darbību dažādos aspektos. Viens no tiem — skolas interjera un teritorijas labiekārtošana ar dažādu projektu starpniecību un ziedojumu piesaiste.

Pastendes pamatskolas direktore Lelde Hodjačika pastāsta, ka visa informācija par biedrību un pašas šīs biedrības statūti ir atrodami skolas mājaslapā.

«Mūsdienās tādas atbalsta biedrības ir ļoti populāras. Svarīgi ir tas, ka ar šādām nevalstiskās or-

ganizācijas starpniecību var pieteikt dažādiem projektiem, lai uzlabotu gan skolas materiālo bāzi un vidi, gan labiekārtotu teritoriju. Tas ir labs atbalsts skolai tās saviesīgās un ikdienas dzīves organizēšanā. Ir ļoti daudz iespēju, kur var pieteikt projektus, bet to var izdarīt tikai nevalstiskās organizācijas, tāpēc izmantojam šo iespēju nodibināt biedrību. Mēs jau daudzus gadus par to domājam un runājam, bet nu beidzot tas ir izdarīts. Mums pietrūka tieši cilvēku, kuri varētu biedrību vadīt un darbīgi iesaistīties, bet pagājušā gada pavasarī 1. klases skolnieces vecāki izrādīja šādu iniciatīvu, tāpēc nu biedrība ir reģistrēta un jau darbojas. Valdes priekšsēdētāja ir Singrita Bērziņa. Kādiem vecākiem ir pieredze projektu organizēšanā, un ir vecāki, kuri palīdzēs grāmatvedībā. Nekas nenotiks uzreiz, tas

viss ir process, bet priecājamies, ka varam jau kaut ko pasākt,» skaidro Pastendes pamatskolas direktore. Viņa min, ka plānā, piemēram, ir izveidot tā saucamo āra klasi, kas būtu vieta, kur siltajā periodā varētu noturēt stundas ārtelpā. Biedrība vienā projektā jau ir piedalījusies, taču tajā bijusi ļoti liela konkurence. «Saprotams ir tas, ja nekur nepiedalās, iespēja kaut ko attīstīt nav nemaz. Un mēs vispirms vēlamies sakārtot vai labiekārtot fizisko vidi. Šobrīd Talsu novadā ir diezgan saspringta finansiālā situācija, bet skola gatavojas savai 165. jubilejai rudenī, tāpēc caur biedrību būs iespējams ziedot finanses, lai šo pasākumu noorganizētu. Biedrība šādā ziņā ir lielisks palīgs,» teic Lelde Hodjačika, interesentus aicinot kļūt par biedrības «Pastendes pamatskolas vecāki» dalībniekiem. ■